

Oponentský posudek

na disertační práci MgA. Petra Šprinclo

s názvem „Blue Box – Zkoumání trumpovské Ameriky prostřednictvím práce s filmovou řečí a dokumentární stavbou antického dramatu na případové studii amerických ultrapravicových nenávistných sekt a jejich konspiračních teorií.“

doc. MgA. Jan Šrámek Ph.D. (Fakulta výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně)

Předložená disertační práce Petra Šprinclo Blue Box zkoumá trumpovskou Ameriku prostřednictvím práce s filmovou řečí a dokumentární stavbou antického dramatu na případové studii amerických ultrapravicových, nenávistných sekt a jejich konspiračních teorií. Posudek na práci jsem psal zrovna v době, kdy se americké bezpečnostní složky obávaly protestů, ke kterým vyzval Donald Trump své stoupence kvůli jeho možnému zatčení v souvislosti s falšováním finančních záznamů. Vzestup konspiračních ultrapravicových hnutí jako Proud Boys nebo Qanon během Trumpovy vlády není jen problémem spjatým s USA, ale přímo se dotýká aktuálního dění v celé Evropě.

Prvotním impulzem ke vzniku celého projektu Blue Box, resp. Satan Kingdom Babylon, byla autorova cesta do USA v roce 2013. Zde se Šprinclovi v rámci natáčení stejnojmenného filmu podařilo poprvé proniknout do uzavřených radikálních komunit díky kontaktu s ortodoxní židovskou obcí a hnutím Ku-klux-klan. Toto odvrácené prostředí Spojených států na autora silně zapůsobilo a fenomén ultrapravicových konspirátorů je hlavním tématem aktuální Šprinclovy práce.

Samotný disertační projekt sestává ze dvou částí. V první teoretické části zkoumá Šprincl konspirační teorie sedmi vybraných ultrapravicových sekt. Výzkum se opírá o rozhovory s jejich představiteli, které pořídil v roce 2019 metodou terénního, kvalitativního výzkumu. Dále v textu analyzuje narativy, které jednotlivé sekty reprezentují a klade si otázku, zda mohou být postupy původně určené pro popis antického dramatu srovnatelné se schémata pro popis narativu současných pravicových radikálů a konspirátorů v trumpovských USA? Teoretickou část chápe Šprincl jako komplement praktického zkoumání na poli filmu, který rozšiřuje lineární filmový zážitek do horizontální podoby. Díky tomu se můžeme seznámit s motivací jednotlivých filmových představitelů a zorientovat se v těžko přístupném a prostupném prostředí.

Druhou částí disertačního projektu je film Satan Kingdom Babylon pohybující se na pomezí žánru mockumentu. Rozhovory s představiteli jednotlivých sekt autor umístil do imaginárního prostředí a k dalšímu rozvinutí narativní struktury díla používá několik rozdílných formálních přístupů. Nostalgický obraz snímáný VHS kamerou kombinuje s digitálními záběry, 3D animací a klasickou animací ve stylu Walta Disneye. Díky této formální skladbě se Šprincl snaží vytvořit atmosféru bezčasí, kdy by podle jeho autorského záměru mohl filmový obraz promlouvat svým vlastním jazykem.

Jednou z nejsilnějších částí textové disertační práce i samotného filmu je materiál získaný díky rozhovorům s představiteli jednotlivých nenávistných sekt. K jeho získání musel autor kromě odvahy, nepochybně použít také velkou dávku důvtipu a vytrvalosti. Přestože se velká část práce odehrává v pro nás těžko mentálně přístupném až bizarním prostředí, dotýká se aktuálních témat, které momentálně silně rezonují i v našem geopolitickém klimatu. Narativní struktura filmu Satan Kingdom Babylon je vhodně zvolená. Šprincl pracuje s aktuálními prameny k vybrané problematice a také čerpá z vlastní umělecké praxe. Text je po stylistické stránce přehledný a kultivovaný, a prozrazuje autorovu informovanost ve sledované tematice.

Závěry:

Předložená disertační práce Blue Box a film Satan Kingdom Babylon jsou zvládnutým badatelským, resp. uměleckým, výkonem vycházejícím z jasného autorského stanoviska i pečlivého výzkumného přístupu. Po obsahové stránce, ale i z uměleckého hlediska, se jedná o originální a kvalitní práci.

Disertační práce MgA. Petra Šprincla splňuje všechny podmínky kladené na doktorské řízení, a proto doporučuji udělení titulu PhD.

Otázky k rozpravě:

V souvislosti s nenávistnými sektami v USA se často objevují také tyto události: incident v Ruby Ridge, masakr ve Waco nebo bombový útok v Oklahoma City. Setkal jsi se s nimi v rámci svého terénního výzkumu?

Plánuješ pracovat s materiálem získaným z rozhovorů s představiteli nenávistných sekt ještě jiným způsobem mimo rámec filmu Satan Kingdom Babylon?

V Brně dne 26. března 2023

doc. MgA. Jan Šrámek Ph.D.